

Hutbe, 08.11.2021

Sünnete İttiba ve Bidatlardan İctinab

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
لِمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾
وَقَالَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ مُحَمَّدٌ ﷺ:
«مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»

Aziz Müslümanlar!

Allah Teâlâ insanlığın kurtuluşu ve saadeti için bir rehber olarak Kur'ân-ı Kerîm'i göndermiş, onun nasıl yaşanacağını ise Peygamber Efendimiz ﷺ göstermiştir. Yüce Rabbimizin ifadesiyle, **“İçinizden Allah'ın lütfuna ve ahiret gününe umut bağlayanlar, Allah'ı çokça ananlar için hiç şüphe yok ki, Allah'ın Resulünde güzel bir örneklik vardır.”**¹ Yani sünnet, Kur'ân-ı Kerîm'in Hz. Peygamber ﷺ tarafından yaşanmış şeklidir. Sünnet malzemesi ise ulemanın titiz çalışması sonucu tespit edilmiş ve yazıya geçirilmiştir. Yüce Kitabımızda Allah'ın Hz. Peygamber ﷺ'e itaati, ona ittibâ etmeyi, yani onun izinden gitmeyi, onu örnek almayı, onun verdiği hükme rıza gösterilmesini emretmesi son derece önemlidir. Onun Kur'ân-ı Kerîm'i açıklama ve tebliğ ile vazifeli oluşu sünnetin herhangi bir veri kaybı olmaksızın kayda geçirildiğini ve korunduğunu gösterir. Aksi hâlde Rabbimizin bu emirlerinin pratik bir karşılığı olmazdı. Esasen Kur'ân-ı Kerîm'in Allah Teâlâ'dan geldiği şekliyle korunmuş olması, hadislerin de tespit edilip yazıya geçirilmesi Muhammed ümmeti olarak bizlerin bir ayrıcalığıdır.

Muhterem Müminler!

Kur'ân-ı Kerîm ve Hz. Peygamber ﷺ bu dinin sınırlarını belirlemişlerdir. Ona ilave yapamayız ve eksiltemeyiz. Zira her türlü ilave bidattır ve bidat da Hz. Peygamber ﷺ tarafından yasaklanmıştır. Hadîs-i şerîfte ifade edildiği üzere, **“Dinin özünde olmadığı hâlde sonradan dine dâhil edilen her şey bidattır.”**², **“İşlerin en kötüsü de bunlardır.”**³ ve **“Bidat dalalettir.”** yani sapkınlıktır.⁴ Fakat âlimlerimizden bazıları bidat konusunu iyi ve kötü bidat olarak ele almışlardır. Efendimiz ﷺ'in dalalet olarak nitelendirdiği ise tam olarak kötü bidatlardır.

Yani eğer ki dinimize bir şey dâhil edersek, o dâhil ettiğimiz şey dinimizin bir parçası hâline gelirse ve yapılmadığı takdirde de dinî bir görevi ihmal ediyoruz düşüncesi oluşursa, o zaman bu kötü olan bir bidattır. Kabirlerde mum dikmek ve çaput bağlamak gibi adetler kötü bidata örnek olarak gösterilebilir.

Değerli Cemaat!

Buna karşın Peygamber Efendimiz ﷺ İslam'da güzel bir çığır açana, o çığıra uyanlar bulunduğu sürece sevap verileceğini ifade etmiştir.⁵ Nitekim Hz. Ömer (r.a.) da teravih namazını tek cemaatle kılanları görünce, **“Bu ne güzel bir bidattır.”**⁶ demiştir. Yapılmasında mahzur bulunmayan iyi bidata başka örnekler vermek gerekirse; Kur'an'ın bir mushafta toplanmasını, teravih namazının sürekli cemaatle kılınmasını, minare ve medrese inşa edilmesini zikredebiliriz.

Kıymetli Kardeşlerim!

Bununla birlikte, kültürel uygulama kapsamına girmiş olan, belki İslam'ın ilk dönemlerinde uygulamasına rastlanmayan bazı uygulamalar vardır ki, bunlar, güzel bidatler kapsamına alınmışlardır. Bunlara örnek olarak, mevlit geleneği, yöresel bazı evlilik merasimleri, giyim-kuşam biçimleri, cemaatle kılınan namazlardaki müezzinlik uygulamaları, bazı yörelerde cumanın gelişini haber verme anlamında perşembe salâları, cuma namazına belirli bir süre kala namazı hatırlatıcı salâ okunması kültürel uygulamalara birer örnektir. Bunları ihmal etmemeliyiz. Zira bizden sonraki nesillerimizin dinin hayat ile nasıl bağdaşıp harmanlandığına dair güzel örnekler ihtiyaçları vardır.

Bununla birlikte dinin temelini sarsacak bidatlara karşı da dikkatli olmalı, ikisini birbirinden iyi ayırt edebilmeliyiz. Toptan reddedici tutumu da toptan kabul edici tutumu da benimsememeliyiz. Bunun için de Efendimiz ﷺ'i, onun sünnetini ve dolayısıyla da Kur'anımızı iyi tanımalıyız.

Rabbim bizi Efendimiz ﷺ'in yolunda daim kılsın. Kötü bidatların şerrinden muhafaza eylesin. Âmin!

¹ Ahzâb suresi, 33:21

² Nesaî, İdeyn, 22; İbn Mace, Mukaddime, 7

³ Müslim, Cum'a, 43

⁴ Müslim, Cum'a, 43; Ebû Dâvûd, Sünnet, 6

⁵ Bkz. Müslim, İlim, 6

⁶ Buhârî, Terâvîh, 1